

„Monitor Chiny-Bałkany” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualnymi stosunkami bilateralnymi państw Półwyspu Bałkańskiego z Chinami ze szczególnym naciskiem na współpracę w ramach formatu 17+1 oraz inicjatywy Pasa i Szlaku.

MGR PRZEMYSŁAW CIBOREK

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR CHINY-BAŁKANY

LISTOPAD 2020

PREMIER RUMUNII: JEŚLI CHODZI O 5G, CHINY NIE MOGĄ ZOSTAĆ NASZYM PARTNEREM

Według Ludovica Orbana, Rumunia potrzebuje partnera, który „nie zagraża bezpieczeństwu narodowemu ani innym obszarom”. Powyższe oświadczenie wywołało widoczne niezadowolenie ambasady ChRL w Bukareszcie. Ciekawa w tym kontekście jest zmiana chińskiej retoryki w odniesieniu do komentowania rosnącego napięcia związanego z pozycją Huawei w Rumunii. Chińska dyplomacja przechodzi do dyplomatycznej ofensywy, atakując Bukareszt w kwestii przestrzegania standardów międzynarodowych.

I. STOSUNKI BILATERALNE

6 listopada: Serbia zobowiązała się do pogłębienia współpracy z Chinami podczas China International Import Expo. Serbski prezydent Aleksandar Vučić zdalnie dokonał przemowy podczas ceremonii otwarcia CIIE w Szanghaju (zob. kom.).

17 listopada: Fujian i Arad z porozumieniem partnerskim. Chińska prowincja oraz Fujian oraz rumuński okręg Arad stały się regionami partnerskimi. Ceremonia przyjęła charakter online, w której uczestniczyła amb. ChRL w Bukareszcie Jiang Yu. Pomimo napiętej sytuacji na szczeblu biznesowym oraz centralnym, stosunki chińsko-rumuńskie rozwijane są poprzez partnerstwa władz lokalnych. Jest to kolejny przykład na to, iż napięcia na szczeblu centralnym mają ograniczony wpływ na podejmowanie współpracy na niższym szczeblu.

18 listopada: Chiny i Grecja z porozumieniem sektora turystyki. Sekretarz KPCh w ministerstwie kultury i turystyki Hu Heping oraz grecki ambasador w Chinach Georgios Iliopoulos podpisali stosowne porozumienie, w którym obie strony ustanawiają 2021 rokiem turystyki i wymiany kulturowej. W przyszłym roku Chiny obchodzą 100. rocznicę powstania KPCh, natomiast Grecja obchodzi 200. rocznicę odzyskania niepodległości. Oba te wydarzenia mają przybliżyć dwustronną wymianę kulturową.

23 listopada: serbski rynek turystyczny cierpi z powodu pandemii. Oczywiście wpisuje się to w globalny trend, natomiast z danych przedstawionych przez minister handlu, turystyki i telekomunikacji Tatianę Matic, w ciągu

pierwszych 9 miesięcy 2020 roku liczba turystów spadła o 85,8%. Największą grupą obywateli odwiedzających Serbię w 2019 roku byli Chińczycy. Od 2011 roku liczba chińskich turystów odwiedzających Serbię wzrosła 30-krotnie.

24 listopada: Rolnicze Forum Współpracy Międzynarodowej Chiny-EŚW 17+1. W dystrykcie miasta Chengdu, Qingbaijiang odbyło się forum współpracy rolniczej z ekspertami z Bułgarii, Węgier oraz Chin. Zgodnie z zapowiedzią 14. planu pięcioletniego, ChRL ma postawić na dogłębną integrację współpracy gospodarczej i handlowej z regionem EŚW, tworząc nowe rozwiązania w trzech głównych aspektach: promocji handlu, optymalizacji środowiska biznesowego a także budowaniu nowych platform wymiany.

26 listopada: Serbski rząd negocjuje warunki zakupu chińskich pociągów. Serbski minister infrastruktury Tomislav Momirovic podczas spotkania z ambasadorem ChRL Chen Bo rozmawiał o zakupie pociągów osiągających prędkość do 200 km/h. Liczba pociągów a także wartość zamówienia nie została podana do opinii publicznej. Wiadomo jednak, iż dostawa sprzętu ma zostać zrealizowana do końca 2021 roku. Dodatkowo na spotkaniu omówiony został projekt przebudowy linii kolejowej Belgrad-Nisz, który został anonsowany przez prezydenta Vucicia w czerwcu br.

27 listopada: China Road and Bridge Corporation zakończy budowę mostu Moracica w Czarnogórze do końca 2020 roku. Jedną z kluczowych inwestycji będącą częścią autostrady Bar-Boljare ma zostać oddana wraz z rozpoczęciem nowego roku kalendarzowego. Początkowo termin oddania tej części inwestycji został przewidziany na marzec 2020 roku, niemniej ze względu na problemy z rotacją pracowników ze względu na pandemię Covid-19 termin został przesunięty.

II. STOSUNKI USA-CHINY-UE W REGIONIE

1 listopada: Ludovic Orban: jeśli chodzi o 5G, Chiny nie mogą być naszym partnerem. Premier Rumunii ponownie potwierdził, iż Huawei nie będzie partnerem tego kraju w kwestii rozbudowy infrastruktury sieci 5G. Według Orbana, Rumunia potrzebuje partnera, który „nie zagraża bezpieczeństwu narodowemu ani innym obszarom”. Oczekuje się, iż odpowiednia ustawa regulująca tę kwestię zostanie przyjęta jeszcze przed wyborami parlamentarnymi zaplanowanymi na 6 grudnia. Przetarg publiczny na rozbudowę sieci 5G w Rumunii zostanie ogłoszony w 2021 roku. Ambasada ChRL

w Bukareszcie ustosunkowała się do słów premiera cztery dni później (zob. kom.).

23 listopada: Komisja Europejska ostatecznie zatwierdziła porozumienie rumuńsko-amerykańskie ws. Cernavoda. KE dała zielone światło dla projektu budowy rumuńskiej elektrowni jądrowej przy udziale amerykańskiego kapitału i technologii. Przypomnijmy, iż na początku 2020 roku mówiło się o zerwaniu wieloletniego procesu negocjacyjnego z China General Nuclear Power (CGN), co ostatecznie dokonało się w lipcu 2020 roku. Wieloletni proces negocjacyjny pomiędzy chińskim a rumuńskim rządem w dużej mierze pozostawał kwestionowany przez Unię Europejską. Obecnie, od podpisania wstępnego porozumienia pomiędzy Waszyngtonem a Bukaresztem do formalnej akceptacji Komisji Europejskiej w sprawie rozbudowy elektrowni jądrowej w Cernavoda minęły 44 dni, całkowicie kompromitując wieloletnie wysiłki strony chińskiej w kwestii realizacji inwestycji.

25 listopada: otwarto nowy odcinek serbsko-węgierskiej linii kolei wysokich prędkości. Lewa linia serbskiego odcinka Zemun-Batajnika zbudowana przez joint venture China Railway International Corporation oraz China Communications Construction Group została otwarta dla ruchu. Odcinek o długości 10,62 km jest drugim odcinkiem łączącym Belgrad ze Starą Pazową.

26 listopada: ChRL straci kontrakt na budowę belgradzkiego metra na rzecz Francji? Chińskie media dość burzliwie komentują utratę serbskiego kontraktu na rzecz Francji. W rzeczywistości sprawa jest nieco bardziej skomplikowana. Według informacji przekazanych przez chińskie media, rodzima firma PowerChina utraciła kontrakt budowy w Belgradzie na rzecz francuskiego Alstomu. W istocie, Alstom będzie zakontraktowany w rozpoczynającej się w grudniu 2021 roku budowie metra, niemniej wykona ją wspólnie z wspomnianą wcześniej chińską firmą. Zastępca burmistrza stołecznego miasta Serbii, Goran Vesić przekazał, iż wypracowano porozumienie określające podział pracy przy wykonaniu projektu. Alstom będzie odpowiadać za elektromechanikę, pociągi, wagony, tory oraz system elektromechaniczny. Prace budowlane przeprowadzi natomiast PowerChina. Według Vesicia, stosunek wartości kontraktu stanowi 30% do 70% na korzyść strony chińskiej. Dodatkowo francuski rząd zapewnił finansowanie części prac, które zostaną podjęte przez Alstom. Szacuje się, iż wartość całego projektu konstrukcji dwóch linii belgradzkiego metra wynosić będzie 4,4 mld EUR.

27 listopada: Rumunia skarży się na maseczki produkcji chińskiej. Maseczki produkcji chińskiej wykorzystywane w ograniczaniu transmisji Covid-19 na terenie Rumunii zostały zaraportowane przez tamtejsze organy do systemu szybkiego ostrzegania Komisji Europejskiej RAPEX. W ostatnich dwóch miesiącach z Rumunii do systemu RAPEX zostało zaraportowanych 12

incydentów dotyczących masek. Mimo iż chińskie produkty opatrzone są znakiem CE, nie zostały certyfikowane przez odpowiednią instytucję. Oznacza to, iż niniejsze produkty mogą nie spełniać swojej funkcji w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa personelu medycznego. Zgodnie z europejską legislacją, umieszczenie znaku CE na produkcie, który nie został oficjalnie certyfikowany jest przestępstwem.

28 listopada: Chińska Akademia Nauk Społecznych: koronawirus mógł mieć swoje początki w Grecji. Zespół badawczy CASS twierdzi, że wirus prawdopodobnie pojawił się już latem w Grecji, Indiach lub Pakistanie i stamtąd miał trafić do Wuhan. Analiza wskazuje również – choć z mniejszym prawdopodobieństwem – na kolejne 7 państw w których doszło do zakażenia „pacjenta zero”: Bangladesz, Włochy, Stany Zjednoczone, Australia, Czechy, Rosja i Serbia.

KOMENTARZ

Rzecznik ambasady ChRL w Bukareszcie ustosunkował się do zarzutów wystosowanych przez Ludovica Orbana w stronę Huawei. Oficjalne stanowisko ambasady wyraża zaniepokojenie zakazem uczestnictwa chińskiej firmy w publicznym przetargu na częstotliwości sieci 5G, który ma wystartować w przyszłym roku. ChRL apeluje o „samodzielną, obiektywną i uczciwą decyzję” rumuńskiego rządu.

Wydaje się, iż w Pekinie zdano sobie sprawę z rosnących trudności chińskich firm na rynkach państw sojuszników USA, co w odpowiedzi skutkuje ofensywą dyplomatyczną. Ciekawą formą perswazji chińskiej dyplomacji jest dyskredytowanie zdolności i możliwości biznesowych Rumunii na arenie międzynarodowej. Rzecznik ambasady ChRL w Bukareszcie podkreślił, iż kraj, który rezygnuje z sprawnej implementacji technologii 5G wysyła sygnał do partnerów biznesowych, iż nie jest w stanie zagwarantować bezpieczeństwa inwestycji zagranicznych. Dotyczyć ma to także braku możliwości zapewnienia otwartego, uczciwego, sprawiedliwego i niedyskryminującego otoczenia biznesowego. Zgodnie ze stanowiskiem ambasady, powyższe stanowi kluczowy wskaźnik środowiska inwestycyjnego a także znacząco wpływa na globalny wizerunek danego rynku krajowego.

Ponadto w stronę rumuńskiego rządu padły zarzuty o brak przestrzegania zasad gospodarki rynkowej, nieuczciwej konkurencji oraz pogwałcenie międzynarodowych zasad gospodarczych i handlowych. Według Rzecznika,

Bukareszt nie wykorzystuje w swych analizach podstawowych faktów i nie bierze pod uwagę zdobyczy nauki i techniki w swych kryteriach wyboru partnerów.

Zmiana retoryki płynącej oficjalnym kanałem ambasady odzwierciedla eskalujące niezadowolenie ze strony Pekinu. Faktem jest, iż w przypadku Rumunii nie możemy mówić o – przynajmniej tych znanych opinii publicznej – rażących zaniedbaniach firmy Huawei przy implementacji i obsłudze powszechnych standardów 3G i 4G LTE. Nie odnotowano również żadnego incydentu dotyczącego bezpieczeństwa cybernetycznego lub narażenia bezpieczeństwa narodowego. Być może wiedza o przewinach chińskiego giganta technologicznego a także nielegalnych praktykach zarezerwowana jest wyłącznie dla służb bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych i państw sojuszników. Niemniej na ten moment szczegóły dotyczące tychże nie są podane opinii publicznej, wobec powyższego decyzje o ekskluzji firmy Huawei można odczytywać jako opowiedzenie się po jednej ze stron amerykańsko-chińskiego konfliktu gospodarczego. Nowe światło na sprawę rzuciłoby opublikowanie przez stronę amerykańską przynajmniej części rozstrzygających dowodów, dokumentujących zarzucane Huawei czyny. Niepodważalnym jest natomiast fakt, iż to właśnie Rumunia w lipcu 2019 roku stała się pierwszym państwem, który podpisał stosowny protokół ustaleń z USA, który w praktyce zakazuje Huawei rozwijania tam technologii 5G. Prawdopodobnie ten fakt skieruje większość dyplomatycznych wysiłków ChRL w kwestii przywrócenia Huawei dobrego imienia właśnie w Rumunii.

Inaczej sytuacja wygląda w Serbii. Aleksandar Vučić wygłosił przemówienie podczas ceremonii otwarcia CIIE w Szanghaju, zobowiązując się do pogłębienia współpracy z Chinami. Serbski prezydent na kanwie wydarzeń z minionych miesięcy podziękował narodowi chińskiemu za wsparcie gospodarcze i medyczne, deklarując chęć pogłębienia wszechstronnej współpracy. Vučić w przemówieniu odtworzonym podczas inauguracji CIIE powiedział, iż „bardzo cieszy się, iż jako najlepiej działająca gospodarka świata, Chiny zorganizowały najwyższej klasy międzynarodową platformę współpracy i promocji gospodarczej w której Serbia ma wyjątkowe szczęście uczestniczyć po raz trzeci z rzędu”. Prezydent wspomniał również, iż mimo kryzysu gospodarczego wywołanego pandemią Covid-19, handel dwustronny z Chinami wzrósł o 30%.

Przemówienie serbskiego prezydenta zawarły slogany „przyjaciela i brata serbskiego narodu”, przewodniczącego Xi Jinpinga by tym samym podkreślić „jedność i braterstwo” obu narodów. Przy okazji pochwał w stronę chińskiego przywódcy na okoliczność wprowadzenia w 2013 roku Inicjatywy Pasa i Szlaku, prezydent Vučić mówił o ucieleśnieniu mądrości chińskiej cywilizacji, która ceni pokój, harmonię oraz przyjaźń między wszystkimi narodami. Serbia broni jednocześnie chińskiego stanowiska, iż konstruktywna współpraca może zostać

osiągnięta tylko wtedy, gdy kraje dbają o pokój, stabilność, dialog oraz konsultację. Według serbskiego prezydenta, tylko wówczas można zbudować wspólnotę ze wspólną przyszłością dla ludzkości (*community with shared future for mankind*).

Fakt uczestnictwa serbskiego prezydenta w ceremonii otwarcia jednego z największych przedsięwzięć wystawienniczych w Chinach sam w sobie stanowi o poprawności relacji serbsko-chińskich. Pomimo optycznie widocznego zbliżenia politycznego z Chinami, strona serbska ponownie wykazała się niezwykłą umiejętnością lawirowania pomiędzy najważniejszymi aktorami stosunków międzynarodowych. W tym względzie na szczególną uwagę zasługuje zaangażowanie Francji i Chin w projekcie budowy metra w Belgradzie. Pomimo dominującego udziału ChRL w projekcie (30% do 70%), fakt ten został skategoryzowany w części mediów jako porażka i odrzucenie chińskiej inicjatywy (dosłownie inicjatywy KPCh) Pasa i Szlaku przez Serbię (*中共“一带一路”遭弃 Zhonggong yidai yilu zao qi*). Niektóre chińskie portale medialne od razu sklasyfikowały nagłówki francuskich gazet jako prowokację, bowiem *Le Figaro* pisał o odzyskaniu projektu z rąk chińskich [*夺回 duohui*], która wskazuje na „odebranie czegoś siłą”. Wydaje się, iż część chińskiej opinii publicznej nie była gotowa na „negatywny PR-owo” przekaz w stosunku do *quasi*-sojuszniczego państwa. Świadczy to o wewnętrznej presji społecznej w odniesieniu do inicjatywy Pasa i Szlaku związanej z wielkimi oczekiwaniami w kontekście sukcesu gospodarczego ChRL na arenie międzynarodowej. Jednak sposób prowadzenia polityki zagranicznej Serbii opartej na „czterech filarach” Borisa Tadicia może jeszcze niejednokrotnie zaskoczyć opinię publiczną w Chinach – zarówno negatywnie jak i pozytywnie.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

